

روزی روزگاری رختشویی زنان در کوچه و خیابان‌های تهران

زمان زیادی از روزهایی نمی‌گذرد که زنان در کوچه و خیابان‌های تهران لب جوی می‌نشستند و لباس خود و اهل خانه را می‌شستند. تصویری رایج در دهه ۵۰ که تهرانی‌های قدیم با آن خو گرفته بودند.

همشهری آنلاین - نصیبه سجادی: رختشویی کنار جوی آب از قدیم رواج داشت، از زمان قاجار تا سال‌هایی در دوره پهلوی. داستان هم به این صورت بود که بسیاری از خانه‌ها در محله‌های فقیرنشین پایتخت، مکانی مناسب برای ذخیره آب نداشتند و به همین علت زنان لباس‌ها و ظرف‌های کثیف را کنار جوی‌ها و رودخانه‌ها می‌شستند. در همان زمان، اعیان و اشراف مکانی را در حیاط اندرونی خانه برای شستن رخت‌ها در نظر می‌گرفتند که حوض آب و کانال‌هایی برای ورود و خروج آب داشت. از دهه ۳۰ شمسی به تدریج فشاری‌ها (شیرهای آب در معابر عمومی) آمدند که آب بهداشتی داشتند ولی تعدادشان کم بود و رختشویی در کنار فشاری‌ها نوبتی بود.

محله‌های مرکزی و اصلی تهران مانند بازار، عودلاجان، دروازه‌غار و سنگلج نخستین محله‌هایی بودند که صاحب شیرهای فشاری شدند و کم‌کم بر تعداد آنها در سراسر شهر افزوده شد. جعفر شهری در کتاب «تاریخ اجتماعی تهران در قرن سیزدهم» درباره رنج‌های این کار می‌نویسد: «زن‌هایی که بسا در اثر همین سر پا نشستن در سرما و فشار چنگ گرفتار سرماخوردگی و عوارض کلیوی و امثال آن می‌گشتند و زن‌هایی مخصوصاً از طبقات فقیر که اکثرشان گرفتار یکی از این مرارت‌ها بودند و از درمان نیز ناتوان بودند زیرا اگر استطاعت خرج معالجه داشتند رخت‌شو نمی‌شدند.»

به مرور زمان خانه‌ها هم صاحب آب لوله‌کشی شدند و اوضاع مردم که بهتر شد، رختشویی زنان از خیابان به داخل خانه‌ها منتقل شد. ماشین لباسشویی که در انواع کهنه‌شور، خودکار، سطلی آمد، در سال ۱۳۴۹، بین کارخانه‌ها رقابت جانانه‌ای برای تشویق مردم به خرید این کالا شکل گرفت و برای همیشه زنان از رنج شستن لباس نجات پیدا کردند.